

PSIHOLOGIE MEDICALĂ

Curs 1

„Diferențieri semantice. Obiectul și sarcinile psihologiei medicale”

Daniel David, în "Psihologie clinică și psihoterapie" făcea câteva delimitări conceptuale în ceea ce privește **psihologia clinică**, definită ca ***știința care studiază mecanismele psihologice implicate în sănătate și boală***, menționând două componente fundamentale ale acesteia:

1) investigarea mecanismelor psihologice implicate în promovarea și optimizarea sănătății și în prevenirea patologiei;

2) investigarea mecanismelor psihologice implicate în sănătatea și patologia mentală.

Termenul "*clinică*" desemnează *caracterul individual al demersului curativ*, al abordării stării sale de sănătate și boală.

După unii autori, psihologia clinică este o particularizare a psihologiei medicale la nivelul patologiei psihice, pe când, după alții, psihologia medicală este un demers științific independent desemnat cel mai bine prin sintagma "aspecte psihologice ale medicinei" (Iamandescu 2005), dar nefiind o disciplină medicală, ci identificându-se cu zona de intersecție dintre medicină și psihologie.

G. Ionescu (1985), în încercarea sa de a trasa hotarele dintre psihologie clinică și psihologie medicală, aseamăna relația dintre cele două cu aceea dintre psihopatologie și psihiatrie, în care prima, distanțată de nivelul individual al bolii, generalizează datele concrete ale cazului particular, iar cea de-a doua se preocupă în mod esențial de respectiva problemă.

Incontestabil este faptul că psihologia medicală are un domeniu mai vast decât psihologia clinică și cuprinde, în plus față de aceasta, și aspectele strâns legate de boală: atitudinile bolnavului, relațiile sale sociale, stilul de viață al pacientului, relația cu echipa terapeutică, relațiile din cadrul echipei terapeutice și caracteristicile membrilor acesteia aspectele psihologice ale tulburărilor somatice. Pe când psihologia clinică are drept obiectiv cunoașterea aprofundată a pacientului, individualizarea, concretizarea travaliului terapeutic, axarea fermă pe pacient.

După cum evidențiază și denumirea obiectului, psihologia medicală este o disciplină ce se adresează cu precădere cadrelor medicale, oferindu-le acestora detalii despre aspectele psihologice ale bolilor și bolnavilor și formându-le abilități și deprinderi de consiliere psihologică, atât de necesare în relația cu pacienții. Prin urmare, psihologia medicală vizează atât relația cadru medical-pacient, cât și (un aspect ignorat adeseori) instruirea suplimentară a primilor, pentru o mai bună cunoaștere a propriilor reacții (gânduri, emoții, sentimente, atitudini) și limite în fața bolnavului și, în final, pentru o calitate sporită a actului medical.

Există, în schimb, un acord cvasiunanim în ceea ce privește *subramurile psihologiei medicale* (Psihologia Sănătății, Psihosomatică, Medicină Comportamentală) și obiectul de studiu al acestora, și anume analiza impactului bio-psiho-social al bolii, care determină conduita bolnavului față de medic și echipa terapeutică, dar și față de rigorile tratamentului, atitudine care îi modifică și viața și relațiile cu cei din jur (Iamandescu, 2005).

- Psihologia Sănătății se ocupă de studiul atitudinilor individului și ale societății față de sănătate, al acțiunilor pentru promovarea, menținerea/îmbunătățirea și redobândirea sănătății.

- Psihosomatica are ca obiect de studiu ansamblul relațiilor dintre planul somatic și cel psihic, din punct de vedere psihologic și fiziologic.

- Medicina comportamentală vizează aplicarea teoriilor în legătură cu sănătatea și boala, situația specifică, uneori excepțională de bolnav și relația cadru medical-pacient la prevenire, diagnostic, tratament și recuperare.

Este de la sine înțeleasă relația strânsă dintre psihologie și medicină care derivă din caracterul indisolubil al legăturii dintre *soma* și *psyche*, tradus în predispoziții, funcții, nevoi, sisteme, cu implicații în ambele capete de relație. Numărul exemplificărilor poate tinde spre infinit, însă ne putem opri pentru un moment la exemplul atât de des întâlnit în zilele noastre al manifestărilor somatice ale stresului, care pot lua forma fluctuațiilor tensionale, urticariilor, eczemelor etc. Bolnavul apare în fața cadrului medical împreună cu suferința și starea sa, împreună cu caracterul deosebit al situației sale, ce determină comportamente și credințe infinite și variabile. La acestea se adaugă și expectațiile înalte ale sale și ale familiei față de echipa terapeutică, a cărei intervenție poate fi asemănată cu cea divină, evoluția favorabilă fiind o certitudine: boala, suferința, indiferent de ce tip ar fi ea, sunt experiențe cu încărcătură afectivă negativă imensă, pe care cadrul medical trebuie,

poate să o înlăture, mai ales că are la dispoziție rezultatele exploziei evoluționale a resurselor tehnologice și terapeutice.

Mai mult, ambele științe au un istoric comun, ilustrat poate cel mai bine de una dintre teoriile de bază ale psihologiei formulată de Galenus și Hypocrates, cea privind explicațiile teoretice ale temperamentelor ce au la bază modul în care se amestecă umorile organice, din care au rezultat cele patru tipuri de temperament. Numele tipurilor de temperamente propuse de întemeietorii medicinei antice au rămas păstrate până în prezent (coleric, sangvinic, flegmatic și melancolic), chiar dacă modelul teoretic s-a dovedit a fi naiv.

Prin urmare, terenul împărțit de medicină și de psihologie se va dovedi fertil pentru parteneriate sau echipe interdisciplinare, indiferent de formarea de bază a celui care dirijează investigația, scopul fiind același - realizarea unei adaptări eficiente a persoanelor cu probleme medicale sau psihice.

Psihologia medicală "este, în același timp, clinică și experimentală, colectivă și individuală, normală și patologică, profilactică și terapeutică" (Lamache, Burloud, Davost, 1960, apud. Ionescu 1985).

În învățământul medical superior, misiunea disciplinei Psihologie medicală este de a oferi explicațiile fenomenelor și mecanismelor care produc, declanșează și întrețin sănătatea și boala, astfel încât să fie formulat un plan de intervenție personalizat pentru fiecare pacient, în funcție de caracteristicile lui psihologice și socio-economice.